

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้ยุติลงในปี พ.ศ. 2488 ประเทศอาณานิคมที่เคยเป็นเมืองขึ้นมาเป็นเวลานานหลายประเทศ ก็ได้รับเอกราชคืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบก็ได้รับเอกราชใหม่ทุกประเทศ ได้แก่ พม่า ลาว เขมร เวียดนาม และมาเลเซีย แม้ประเทศเหล่านี้จะได้รับเอกราชสมบูรณ์แล้วก็ตาม แต่ความสงบสุขของบ้านเมืองในแถบนี้ยังห่างไกลจากความเป็นจริง ทั้งนี้เกิดจากความยุ่งยากทางการเมืองภายในจาก การชิงอำนาจของนักการเมืองที่มีความคิดเห็นยุ่งยากทางการเมืองภายใน จากการเมืองชิงอำนาจของนักการเมืองที่มีความคิดเห็นในนโยบายการปกครองแตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งความยุ่งยากอันเกิดจากการเมืองภายในที่ประเทศคอมมิวนิสต์ และบริวารพยายามแผ่ขยายอิทธิพลเข้ามาสู่ภูมิภาคของโลกส่วนนี้ให้อยู่ในอุ้งมือให้จึงได้ ทั้ง ได้พยายามดำเนินการทั้งหมดที่จะให้ประชาชนของประเทศเหล่านั้นจับอาวุธเข้าต่อสู้รัฐบาลของตนและประชาชนที่เป็นชาติเดียวกันเองหนักมือยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นชนวนแห่งความยุ่งยาก และก่อให้เกิดเหตุร้ายในส่วนนี้ของโลกตราบเท่าทุกวันนี้ (ขนาด ทิพย์วงศ์. 2549 :18)

รัฐบาลและกรมตำรวจขณะนั้น ได้ร่วมกันพิจารณาภาวะการณ์ทางการเมืองดังกล่าวข้างต้น และพิจารณาหาหนทางในการป้องกันที่จะมิให้เกิดความเสียหายต่อความสงบสุข ความมั่นคงปลอดภัยของชาติ และได้พิจารณาว่าหากจะใช้ตำรวจหรือตำรวจซึ่งงานในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมก็สิ้นมืออยู่แล้ว เพราะในขณะที่ศีลธรรมและขวัญของประชาชนเสื่อมตกต่ำอย่างมากในระยะสงครามและยิ่งต่ำลงเมื่อสงครามเลิกแล้ว ส่วนการพิจารณาที่จะใช้กำลังทหารป้องกันและต่อสู้กับการคุกคามของคอมมิวนิสต์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในขณะนั้นจะมีผลกระทบกระเทือนต่อสัมพันธไมตรีอันดีระหว่างประเทศ เพราะประเทศรอบบ้านเราต่างก็มีประวัติศาสตร์ที่เคยสู้รบแย่งชิงอำนาจกันมาโดยตลอด การใช้กำลังทหารในขณะนั้นจะได้ผลคุ้มค่าทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ เป็นการประหัยคเพราะเป็นการใช้การกิจด้านเดียวไม่สามารถเข้าทำการปราบอาชญากรรม หรือให้บริการแก่ประชาชนได้เหมือน

ข้าราชการตำรวจและพลเรือน ปัญหาก็คือ จะใช้หน่วยงานอะไรจึงจะใช้งานได้ผล รัฐบาลและกรมตำรวจจึงได้พิจารณาตกลงใจว่าจะต้องจัดตั้งหน่วยงานขึ้น และต้องเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะเป็นทั้ง ทหาร ตำรวจ และพลเรือน เมื่อไม่รบก็ต้องปราบปรามอาชญากรรม และในขณะเดียวกันก็ต้องบริการประชาชนได้หน่วยงานนั้น นอกจากจะเป็นผลต่อความมั่นคงปลอดภัย และรักษาความสงบตามชายแดน แล้วยังควรที่จะสามารถดำเนินการตามนโยบายของทุกกระทรวง ทบวง กรม อีกด้วย เพื่อเป็นการป้องกันและรักษาประเทศให้มีความสงบเรียบร้อย สิ่งแรกที่ต้องปฏิบัติทันทีก็ คือ ทำการอุดช่องทางต่าง ๆ ตามชายแดนอาณาเขตประเทศมิให้มีการแทรกซึมพอนทำลายในบริเวณดังกล่าวของประเทศ โดยได้สั่งให้กองบัญชาการตำรวจทำการจัดตั้งหมวดตำรวจรักษาดินแดน (รด.) ขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อเข้าเฝ้าจุดทางต่าง ๆ ตลอดแนวภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก โดยคัดเลือกกำลังตำรวจภูธรมาปรับกำลังขึ้นเป็นหลักส่วนหนึ่ง และรับสมัครจากบุคคลภายนอกอีกส่วนหนึ่ง ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติให้องค์กรตำรวจรับผิดชอบในเรื่องการรักษาความปลอดภัยของประเทศ เพราะสถานการณ์ขณะนั้นถ้าจะเคลื่อนย้ายกำลังพลทหารแล้วเกรงว่าจะกระทบกระเทือนต่อสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย โดยมติของคณะรัฐมนตรี จึงได้ออกคำสั่งที่ 436/2496 ลงวันที่ 6 พฤษภาคม 2496 ประกาศตั้งกองบัญชาการตำรวจรักษาชายแดนภาคอีสาน (บช.รช) ขึ้น เพื่อทำการป้องกันรักษาเหตุการณ์และความสงบทางชายแดน การดำเนินการจัดตั้งกองบัญชาการตำรวจรักษาชายแดนขึ้นนั้นเป็นไปอย่างรีบด่วน โดยมี พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจเป็นผู้บัญชาการ ในปี พ.ศ. 2596 นั้นเอง สถานการณ์ทางภาคเหนือของประเทศเกิดความคับขัน กระทรวงมหาดไทยจึงได้ประกาศจัดตั้งกองบัญชาการตำรวจรักษาชายแดนภาคพายัพขึ้น เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2496 ในปี พ.ศ. 2497 องค์กรตำรวจจึงได้มีบันทึกเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (โดย พระพินิจชนคดี) ด้วยเหตุผลว่า “เพื่อความเหมาะสมในการควบคุมและปฏิบัติงานในการรักษาความสงบเรียบร้อยของกองตำรวจรักษาดินแดนและตำรวจรักษาชายแดน ได้ร่วมเป็นหน่วยงานเดียวกัน โดยตั้งเป็นกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนขึ้น เพื่อทำหน้าที่รักษาชายแดนและตระเวนชายแดนตามนโยบายของการป้องกันและรักษาความปลอดภัยของประเทศ”

ในปี พ.ศ. 2500 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการเมืองเกิดขึ้น ตำรวจตระเวนชายแดนได้รับผลกระทบกระเทือนต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ เพราะไม่อาจควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ฉบับลงวันที่ 2

ชั้นวาคม 2498 ถูกยกเลิกและให้ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเปลี่ยนชื่อเป็น “กองบัญชาการตำรวจชายแดน” ขึ้นตรงต่อกรมตำรวจ จนกระทั่ง ในปี พ.ศ. 2503 กองบัญชาการตำรวจชายแดนถูกยุบให้เป็นส่วนหนึ่งของกองบัญชาการตำรวจภูธร แต่เนื่องจากภารกิจของตำรวจภูธรที่ต่างกัน จึงเกิดปัญหาในการบังคับบัญชาและการสั่งการ จึงจำเป็นต้องมีสายการบังคับบัญชาของตนขึ้น มีส่วนบัญชาการเรียนว่า “กองบัญชาการตำรวจภูธร (ชายแดน)” บช.ภ. (ชด.) อย่างไรก็ตาม กองบัญชาการตำรวจภูธร (ชายแดน) ก็มิได้มีการกำหนดหน้าที่ไว้ให้ถูกต้องแต่อย่างใดตั้งแต่ พ.ศ. 2506 จนถึง พ.ศ. 2508 ได้มีความพยายามที่จะให้มีการรื้อฟื้นการจัดตั้งกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนขึ้นอีก แต่ก็ถูกกรมตำรวจรื้อเรื่องไว้ ในที่สุดการจัดตั้งกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนก็ได้ผ่านมติของคณะรัฐมนตรีตามความมุ่งหมาย โดยประกาศจัดตั้งกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 130 ลงวันที่ 22 เมษายน 2515 โดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินได้ออกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 45 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 เพื่อแบ่งส่วนราชการภายในกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเป็น 1 กองกำกับการและ 7 กองบังคับการ (ขนาด ทิพย์วงศ์. 2546 : 19-20)

นับแต่ได้มีการสถาปนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเมื่อปี พ.ศ. 2496 เป็นต้นมา หน่วยได้มีการพัฒนาโดยตลอดและเพื่อให้การบริหารงานและการปฏิบัติงานทางยุทธการเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2529 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2529 และจนถึงปัจจุบัน กองบัญชาการตำรวจมีการแบ่งส่วนรับผิดชอบเป็นกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1-4 โดยมีส่วนราชการอื่นในสังกัดอีก 4 กอง ได้แก่ กองบังคับการอำนวยการ กองบังคับการสนับสนุน กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบังคับการสนับสนุนทางอากาศ ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นตำรวจหน่วยหนึ่งในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีภารกิจที่แตกต่างจากตำรวจทั่วไป กล่าวคือ ตำรวจตระเวนชายแดนจะต้องมีคุณลักษณะที่เป็นทหาร ตำรวจ และพลเรือนในตัวเอง เมื่อมีสถานการณ์เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ตำรวจตระเวนชายแดนก็จะต้องร่วมปฏิบัติการรบได้อย่างทหาร และหากสถานการณ์เบาบางหรือยุติลง นอกจากจะทำการปราบปรามได้อย่าง ตำรวจโดยทั่วไปแล้ว ในขณะที่เดียวกันก็มีหน้าที่พัฒนาและช่วยเหลือประชาชนอีกด้วย สำหรับพื้นที่ปฏิบัติการของตำรวจตระเวนชายแดนนั้นจะเป็นพื้นที่ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารห่างไกลคมนาคมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอยู่บริเวณเขตติดต่อกับแนวชายแดน (พีระ พุ่มพิเชษฐ. 2534 : 3)

ผลงานที่ผ่านมาตำรวจตระเวนชายแดนได้ปฏิบัติหน้าที่จนปรากฏผลงานเด่นชัด และมีข้าราชการตำรวจหลายคน ยังไม่ทราบว่าผลงานการปฏิบัติหน้าที่ที่ตามนโยบายเฉพาะ มีผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ที่ตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 ในเขตอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกองร้อยอันจะได้อธิบายสถานการณ์ในการพัฒนาการในการปฏิบัติหน้าที่ที่ตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 เพื่อป้องกันรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติหน้าที่ที่ตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ที่ตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ที่มีสถานภาพสมรส อายุราชการ และชั้นยศแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปฏิบัติหน้าที่ที่ตามนโยบายเฉพาะต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

สมมติฐานของการวิจัย

1. การปฏิบัติหน้าที่ที่ตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับปานกลาง
2. การปฏิบัติหน้าที่ที่ตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตระเวนชายแดนที่ 124 ที่มีสถานภาพสมรส อายุราชการ และชั้นยศต่างกัน มีระดับการปฏิบัติตามนโยบายเฉพาะต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ข้าราชการตำรวจสังกัดกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว จำนวน 146 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการตำรวจสังกัดกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ซึ่งได้จากการคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) จำนวน 107 คน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ของการวิจัย

พื้นที่ในการวิจัย คือ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

3. ขอบเขตระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการวิจัยระหว่าง วันที่ 10 กันยายน 2550 ถึง วันที่ 5 มกราคม 2551

4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย ผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือคุณสมบัติทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

4.1.1 สถานภาพสมรส

4.1.2 อายุราชการ

4.1.3 ชั้นยศ

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว มี 6 ด้าน ดังนี้

4.2.1 ด้านงานป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน

4.2.2 ด้านงานป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ

4.2.3 ด้านงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

4.2.4 ด้านงานพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน

4.2.5 ด้านงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

4.2.6 ด้านงานพัฒนาการบริหาร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ข้าราชการตำรวจ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการตำรวจ โดยได้รับเงินเดือนในหมวดเงินเดือนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมถึงข้าราชการตำรวจที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติงานอื่น
2. ตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 หมายถึง ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติราชการประจำกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว
3. การปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายเฉพาะ หมายถึง การปฏิบัติงานตามนโยบาย 6 ด้าน ดังนี้
 - 3.1 งานป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน หมายถึง การปฏิบัติงานสนับสนุนแนวทางของแผนยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ การจัดและวางกำลังในพื้นที่รับผิดชอบให้สามารถปฏิบัติงานครอบคลุมพื้นที่บริเวณแนวชายแดนที่ได้รับมอบหมายอย่างกว้างขวาง และการปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามภารกิจของหน่วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานในหน้าที่ของตำรวจควบคู่ไปกับการป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน
 - 3.2 งานป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ หมายถึง การปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบเน้นการปฏิบัติ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานแก่องค์กรปกติ การสนับสนุนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการขจัดเงื่อนไขทางสังคมอันอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาความมั่นคง โดยใช้งานพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนและงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นเครื่องมือหลัก และการจัดเตรียมความพร้อมสนับสนุนการปฏิบัติการแก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในการควบคุมฝูงชน
 - 3.3 งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม หมายถึง การปฏิบัติทั้งในมาตรการการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรม สำคัญที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงบริเวณแนวชายแดน การพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในการปฏิบัติการกิจเกี่ยวกับการตรวจความปลอดภัยให้มีความชัดเจน มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเพิ่มบทบาทในการให้สนับสนุนหรือปฏิบัติการร่วมกับตำรวจท้องที่และตำรวจหน่วยอื่นเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย และการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งนี้ โดยการปฏิบัติดังกล่าวต้องสอดคล้องกับขีดความสามารถของหน่วยและความเหมาะสมกับสถานการณ์
 - 3.4 งานพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน หมายถึง งานโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ งานเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่เขตบริการ

ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ปรับปรุงกรอบกิจกรรมของงานตามระบบของ คณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.) ให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ ส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งภัยธรรมชาติและอุบัติเหตุให้หน่วยมีขีดความสามารถทั้งในด้านการป้องกัน การกู้ภัย การใช้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูเบื้องต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกู้ภัยจะต้องสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมประชาชนและเยาวชน จะต้องสอดคล้อง และเป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ งานพัฒนาทุกรูปแบบให้มุ่งเน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน

3.5 งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ หมายถึง พัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานมวลชน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคม และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สนับสนุนการปฏิบัติงานในทุกภารกิจของหน่วยทั้งในด้านความมั่นคง การรักษาความสงบเรียบร้อย การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างมวลชนพื้นฐานของตำรวจตระเวนชายแดน นอกเหนือจากจะต้องมุ่งเน้นให้ความสำคัญแก่องค์การจัดตั้งตามกฎหมาย และประชาชนทั่วไป การสร้างมวลชนจากกลุ่มเด็กและเยาวชนด้วย พัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกหน่วยให้เหมาะสมกับความเจริญก้าวหน้าของระบบสื่อสารมวลชนในปัจจุบัน

3.6 งานพัฒนาการบริหาร หมายถึง การจัดหน่วยให้เหมาะสมกับภารกิจและแนวโน้มสถานการณ์ตลอดจนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสนับสนุนตำรวจท้องที่และตำรวจหน่วยอื่น พัฒนายุทธวิธีการปฏิบัติงานในระดับหมู่และหมวดตำรวจตระเวนชายแดนให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานตามภารกิจ ปรับปรุงหน่วยฝึก ระบบการฝึก และหลักสูตรการฝึกให้สอดคล้องกับ ภารกิจและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์รวมทั้งเน้นการฝึกยุทธวิธี การพัฒนาบุคลากร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อสนเทศที่ได้จากการวิจัย อาจสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124